

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

คู่มือปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ ในการติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย โดยเตาเผา

กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

คู่มือปฏิบัติงานฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย และเจ้าหน้าที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 1 – 16 กรมควบคุมมลพิษใช้เป็นแนวทางในการติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน การให้ข้อคิดเห็น และคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา เพื่อไม่ให้เกิดมลพิษปนเปื้อนออกสู่สิ่งแวดล้อม และเกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง โดยเนื้อหาในคู่มือ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1. หลักการและเหตุผล 2. คำนิยาม 3. ขั้นตอนในการติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา 4. แบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับการติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา 5. กฎหมายและอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา จะเป็นประโยชน์สำหรับเจ้าหน้าที่ทุกคนในการประเมินสถานภาพการดำเนินงานและการให้คำแนะนำเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ หรือเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานปรับปรุงหรือเพิ่มประสิทธิภาพสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา เพื่อให้การบริหารจัดการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการมากยิ่งขึ้น และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยรอบพื้นที่

กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย
กรมควบคุมมลพิษ

ข้อจำกัดการใช้คู่มือ: คู่มือปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา จัดทำขึ้นจากหลักเกณฑ์วิชาการและแนวปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป มีวัตถุประสงค์สำหรับเป็นแนวทางให้เจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเท่านั้น การใช้ในวัตถุประสงค์อื่นโปรดอ้างอิงจากกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
1. หลักการและเหตุผล	3
2. คำนิยาม	3
3. ขั้นตอนในการติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา	4
4. แบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับการติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา	13
5. กฎหมายและอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยเตาเผา	17

1

หลักการและเหตุผล

ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ที่ผ่านมามีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่ถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง สาเหตุหลัก ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดแคลนบุคลากรและมีงบประมาณจำกัดในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย รวมทั้งไม่สามารถจัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับกำจัดขยะมูลฝอยได้ การรวมกลุ่มเพื่อกำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผาจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยลดข้อจำกัดของปัญหาดังกล่าว และสามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ต่อไปได้ เช่น นำมาผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีเตาเผาขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง จำนวน 9 แห่ง โดยเป็นเตาเผาเพื่อผลิตพลังงานจำนวน 8 แห่ง และมีเตาเผาที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเตาเผาขนาดเล็กและไม่มีระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ จำนวน 93 แห่ง หากสามารถยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผาในประเทศไทยให้ถูกต้องได้ จะทำให้การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทยเป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

กรมควบคุมมลพิษในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการแก้ไขปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอยชุมชน จึงต้องมีการติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยการเผาเป็นประจำทุกปี เพื่อจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย การให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยโดยการเผาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง เพื่อยกระดับให้สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่ให้เกิดปัญหามลพิษปนเปื้อนออกสู่สิ่งแวดล้อม และเกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง

2

คำนิยาม

2.1 ขยะมูลฝอยชุมชน หมายถึง มูลฝอยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข โดยไม่รวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน และของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม

2.2 เตาเผาขยะมูลฝอย (Incinerator) หมายถึง ระบบหรืออุปกรณ์ใด ๆ ที่ใช้เพื่อกำจัดขยะมูลฝอย โดยกระบวนการเผาไหม้ที่ใช้ออกซิเจนหรืออากาศมากเพียงพอที่จะเกิดการเผาไหม้อย่างสมบูรณ์ รวมทั้งต้องมีการติดตั้งระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ เพื่อบำบัดอากาศเสียและการตรวจวัดมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นจากการเผา ระบบบำบัดมลพิษทางน้ำให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการจัดการเถ้าที่เกิดขึ้นจากเตาเผาทั้งหมดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

3

ขั้นตอนในการติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

วางแผนการติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

จัดทำหนังสือประสานการลงพื้นที่ติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

ศึกษากฎหมายฯ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

ลงพื้นที่สำรวจตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

แจ้งวัตถุประสงค์ของการลงพื้นที่ติดตามตรวจสอบ

การตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

- ตรวจสอบการดำเนินงานอาคารชั่งน้ำหนัก
- ตรวจสอบบ่อ/ลานพักขยะมูลฝอย
- ตรวจสอบระบบ/ขั้นตอนการป้อนขยะมูลฝอยเข้าสู่เตาเผา
- ตรวจสอบการดำเนินงานของเตาเผา และอุณหภูมิการเผา
- ตรวจสอบอุปกรณ์การบำบัดมลพิษทางอากาศ
- ตรวจสอบสภาพควันจากปล่อง และการตรวจวัดมลพิษทางอากาศจากปล่องแบบอัตโนมัติอย่างต่อเนื่อง (CEMS) (ถ้ามี)
- ตรวจสอบระบบบำบัดน้ำเสีย และผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้ง
- ตรวจสอบลานล้างรถเก็บขน
- ตรวจสอบการเก็บรวบรวมและการจัดการเถ้า
- ตรวจสอบระบบป้องกันอัคคีภัย

ประเมินข้อมูลจากการลงพื้นที่

และจัดทำเป็นรายงานสรุปผลการตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

3.1 วางแผนการติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

- 1) คัดเลือกพื้นที่เป้าหมายที่จะเข้าติดตามตรวจสอบ โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผาที่มีปัญหาร้องเรียน เป็นเตาเผาที่มีปริมาณขยะมูลฝอยเข้าสู่ระบบจำนวนมาก ซึ่งจะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหามลพิษหรือเป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผาตามแผนการดำเนินงานติดตามตรวจสอบประจำปี
- 2) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเตาเผาขยะมูลฝอย ที่ตั้ง ประเภทเตาเผา ปริมาณขยะเข้าระบบการจัดการขยะขั้นต้นก่อนเข้าสู่ระบบการเผาและลักษณะพื้นที่โดยรอบ และตรวจสอบประเด็นเรื่องร้องเรียน (หากมี)

3.2 จัดทำหนังสือประสานลงพื้นที่ติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

- 1) ประสานเบื้องต้นเพื่อแจ้งเรื่องการลงพื้นที่ติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา แยกกับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนัดหมายวันเวลาในการลงพื้นที่ติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย
- 2) จัดทำหนังสือถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเอกชนผู้ดำเนินการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมลงพื้นที่ติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา
- 3) ประสานขอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผาจากเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลประเภทเตาเผา ชีตความสามารถในการเผาขยะ (Capacity) ข้อมูลการเดินระบบและการจัดการมลพิษต่าง ๆ เป็นต้น

3.3 ศึกษากฎหมายและอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

ควรศึกษากฎหมายและอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (ภาคผนวก) และนำข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย อาทิ ผังบริเวณสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะ (Specification) ของเตาเผา ปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบการเก็บรวบรวมและจัดการเผ่าไหม้และเผาลอย ผลการตรวจสอบมลพิษ และแผนงานการบริหารจัดการระบบเตาเผา มาวิเคราะห์ก่อนลงพื้นที่ติดตามตรวจสอบ

3.4 ลงพื้นที่ติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

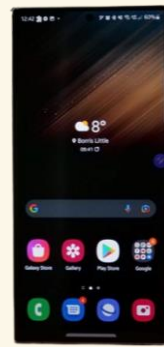
1) จัดเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น เครื่องหาพิกัดดาวเทียม GPS กล้องถ่ายรูปหรือกล้องโทรศัพท์มือถือ อุปกรณ์เครื่องเขียน เช่น สมุดจดบันทึก ปากกา ดินสอ ยางลบ ที่ลบคำผิด แผ่นรองเขียน และอุปกรณ์อื่น (ถ้ามี) เช่น โดรน เครื่องตรวจวัดก๊าซ เป็นต้น

2) ลงพื้นที่ติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามวันและเวลาที่กำหนด

เครื่องหาพิกัดดาวเทียม GPS

กล้องถ่ายรูปหรือกล้องโทรศัพท์มือถือ

อุปกรณ์เครื่องเขียน เช่น สมุดจดบันทึก ปากกา ดินสอ ยางลบ ที่ลบคำผิด แผ่นรองเขียน

อุปกรณ์อื่น (ถ้ามี) เช่น โดรน เครื่องตรวจวัดก๊าซ

ภาพที่ 1 อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยการเผา

3.5 แฉ่งวัตถุประสงค์ของการลงพื้นที่ติดตามตรวจสอบ

- 1) แนะนำหน่วยงาน/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เข้าร่วมลงพื้นที่
- 2) แฉ่งวัตถุประสงค์ของการลงพื้นที่ติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยต่อผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน

3.6 ติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

1) ตรวจสอบการดำเนินงานอาคารชั่งน้ำหนัก ต้องใช้งานได้จริงและมีขนาดที่เหมาะสมกับการชั่งปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในแต่ละวัน

2) ตรวจสอบบ่อ/ลานพักขยะมูลฝอย

- เตาเผาขนาดเล็ก อาจใช้พื้นที่อาคารบางส่วนเพื่อกองพักขยะมูลฝอยก่อนที่จะป้อนเข้าสู่เตาเผา ซึ่งอาจจะมีน้ำชะขยะมูลฝอยเกิดขึ้นระหว่างที่รถบรรทุกเก็บขนเทกองขยะมูลฝอยหรือช่วงที่กองพักขยะมูลฝอย จำเป็นต้องมีระบบรวบรวมน้ำชะขยะมูลฝอยเพื่อนำไปบำบัดอย่างถูกต้อง เช่น ควรออกแบบพื้นบริเวณกองพักขยะมูลฝอยให้มีความลาดเอียงที่เหมาะสม และมีรางระบายน้ำรอบพื้นที่ เพื่อให้สามารถรวบรวมและระบายน้ำชะขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องมีการป้องกันการแพร่กระจายของกลิ่นและสารมลพิษ

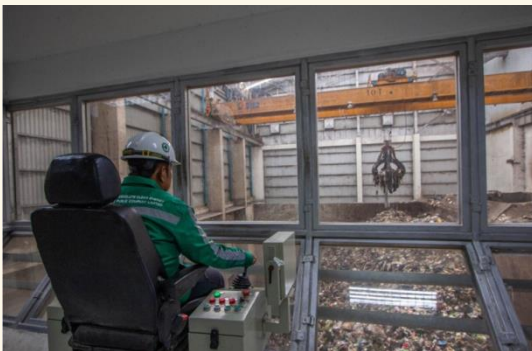
- **เตาเผาขนาดใหญ่** ส่วนใหญ่เป็นบ่อพักขยะมูลฝอย (Pit) ภายในอาคารปิด เพื่อพักขยะมูลฝอยก่อนที่จะป้อนเข้าสู่เตาเผา ควรตรวจสอบกลิ่นเหม็นและการหกเรื้อราของขยะมูลฝอยจากการดำเนินงานเทขยะมูลฝอยจากรถบรรทุก

ที่มา : <https://www.ace-energy.co.th>

3) ตรวจสอบระบบ/ขั้นตอนการป้อนขยะมูลฝอยเข้าสู่เตาเผา

ควรมีการคัดแยกขั้นต้นก่อนป้อนขยะเข้าสู่เตาเผา เพื่อดึงเอาวัสดุที่เผาไหม้ไม่ได้มาก่อน เช่น ขวดแก้ว กระป๋องสเปรย์ และของเสียอันตรายชนิดอื่น ๆ กรณีเตาเผาขนาดเล็ก ควรป้อนขยะมูลฝอยเข้าสู่เตาเผาทีละน้อย ๆ โดยใช้ระยะเวลาสั้น ๆ ที่ไม่ทำให้อุณหภูมิในห้องเผาไหม้ลดต่ำเกินไป เนื่องจากหากมีการป้อนขยะมูลฝอยในปริมาณที่มากกว่าความสามารถในการเผาไหม้ในแต่ละครั้ง จะทำให้เกิดการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์และอาจเกิดก๊าซพิษต่าง ๆ

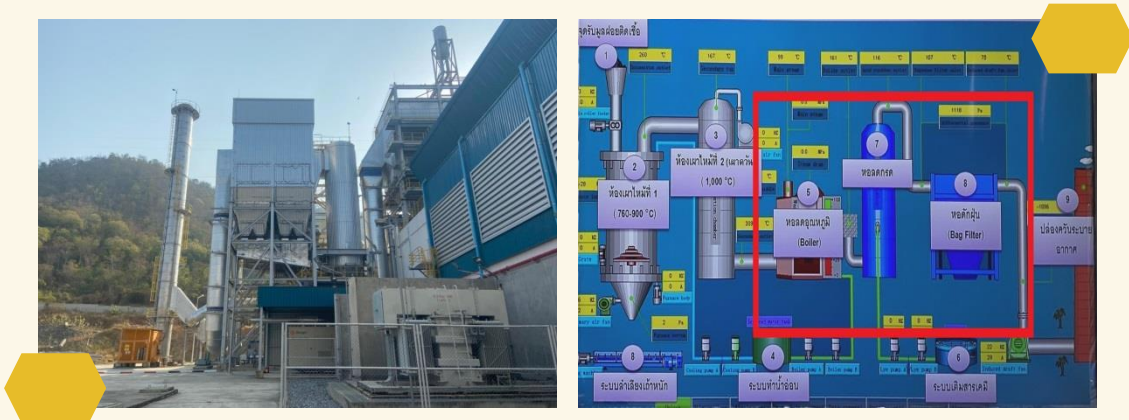
ที่มา : <https://www.ace-energy.co.th>

4) ตรวจสอบการดำเนินงานของเตาเผา และอุณหภูมิการเผา

- อุณหภูมิในห้องเผาไหม้ ไม่ควรต่ำกว่า 850 องศาเซลเซียส
- อุณหภูมิในห้องเผาไหม้สุดท้าย ควรอยู่ในช่วง 850 – 1,000 องศาเซลเซียส แต่ไม่ควรสูงเกิน 1,100 องศาเซลเซียส เนื่องจากจะมีโอกาสก่อให้เกิดมลพิษประเภทสารประกอบไนโตรเจนออกไซด์ (NO_x) เพิ่มขึ้น

5) ตรวจสอบอุปกรณ์การบำบัดมลพิษทางอากาศ

อุปกรณ์การบำบัดมลพิษทางอากาศ ควรสามารถลดอุณหภูมิของก๊าซไอเสียให้ได้อยู่ในช่วง 200 – 300 องศาเซลเซียส ภายในระยะเวลาไม่เกิน 5 วินาที เพื่อลดการเกิดสารประกอบไดออกซินและฟิวแรน การลดอุณหภูมิของก๊าซไอเสียอาจดำเนินการได้โดยการนำก๊าซไอเสียผ่านหม้อต้ม (Boiler) เพื่อลดอุณหภูมิ โดยใช้วิธีการแลกเปลี่ยนความร้อน (Heat Exchange) หรืออาจนำก๊าซไอเสียร้อนไปใช้ประโยชน์ เช่น การใช้ความร้อนมาอุ่นอากาศเพื่อใช้ในการเผาไหม้ หรือการนำความร้อนมาผลิตไอน้ำเพื่อใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า

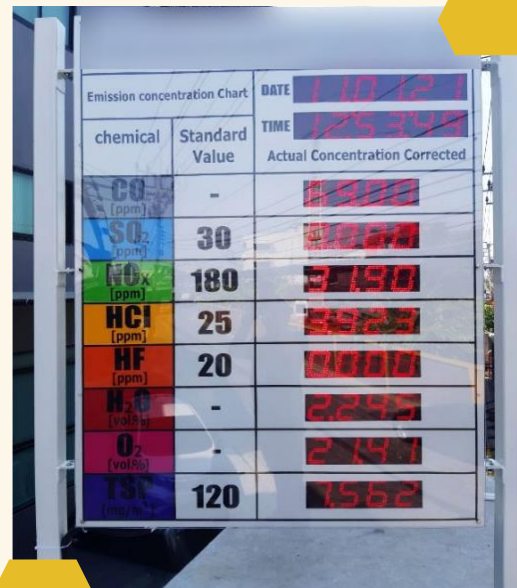
6) ตรวจสอบสภาพควันจากปล่อง และการตรวจวัดมลพิษทางอากาศจากปล่องแบบอัตโนมัติอย่างต่อเนื่อง (CEMS) (ถ้ามี)

- ตรวจสอบสีควันจากปล่อง หากเป็นสีขาวแสดงว่าเผาไหม้สมบูรณ์ แต่หากเป็นสีดำแสดงว่าเผาไหม้ไม่สมบูรณ์

- ระบบการตรวจวัดมลพิษทางอากาศ

จากปล่องแบบอัตโนมัติอย่างต่อเนื่อง (Continuous Emission Monitoring Systems: CEMS) เป็นการติดตั้งระบบสำหรับตรวจติดตามผลการตรวจวัดมลพิษทางอากาศ การเก็บบันทึกข้อมูล และการรายงานผลการตรวจวัดใน พารามิเตอร์ ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้แก่ ก๊าซซัลเฟอร์ ไดออกไซด์ (SO₂) ก๊าซออกไซด์ของไนโตรเจน (NO_x) ก๊าซ คาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) ก๊าซออกซิเจน (O₂) และ ค่าความทึบแสง (Opacity) โดยข้อมูลจะถูกจัดส่งให้ศูนย์รับ ข้อมูลของกรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือศูนย์รับข้อมูลที่ กรมโรงงานอุตสาหกรรมเห็นชอบ ซึ่งส่วนใหญ่จะติดตั้งใน เตาเผาขนาดใหญ่

Emission concentration Chart		DATE	TIME
chemical	Standard Value	Actual Concentration Corrected	
CO (ppm)	-	1.300	
SO ₂ (ppm)	30	0.000	
NO _x (ppm)	180	3.190	
HCl (ppm)	25	3.923	
HF (ppm)	20	0.000	
H ₂ O (vol%)	-	22.45	
O ₂ (vol%)	-	21.41	
TSR	120	7562	

ที่มา : <https://encom.co.th>

7) ตรวจสอบระบบบำบัดน้ำเสีย และผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้ง

น้ำเสียที่เกิดจากการเก็บขนขยะมูลฝอยและน้ำเสียจากจุดพักขยะมูลฝอย โดยทั่วไปมีปริมาณ เกิดขึ้นประมาณร้อยละ 20 - 30 โดยน้ำหนักเปียกของขยะมูลฝอย และมีค่าความสกปรกสูงมาก จึงจำเป็นต้องมี กระบวนการหรือระบบในการบำบัดน้ำเสียเพื่อป้องกันการเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องเป็นไปตาม มาตรฐานน้ำทิ้งที่ระบายออกจากโรงงานอุตสาหกรรมของกระทรวงอุตสาหกรรม หรือตามกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระบบ Reverse Osmosis System (RO)

8) ตรวจสอบลานล้างรถเก็บขน ต้องมีการล้างทำความสะอาดลานล้างรถเก็บขน และเก็บขยะมูลฝอย

ที่ตกค้างในบริเวณดังกล่าวทุกวันหลังเลิกใช้งาน และมีการรวบรวมน้ำเสียที่เกิดขึ้นจากการล้างไปบำบัดอย่างถูกต้อง

9) ตรวจสอบการรวบรวมและการจัดการน้ำเสีย

- เถ้าหนัก เป็นส่วนที่เกิดจากการเผาไหม้ขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถเผาไหม้ได้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้ เช่น นำไปใช้ปรับระดับพื้นหรือถมที่บริเวณที่น้ำท่วมไม่ถึงหรือใช้เป็นวัสดุผสมกับปูนซีเมนต์เพื่อผลิตเป็นวัสดุก่อสร้าง หรือนำไปฝังกลบร่วมกับขยะมูลฝอยชุมชน
- เถ้าเบา ต้องกำจัดในลักษณะเช่นเดียวกับการกำจัดของเสียอันตราย เช่น การฝังกลบแบบปลอดภัย (Secure Landfill) โดยผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและอนุญาตจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม
- ตรวจสอบสภาพเถ้าว่าเผาไหม้สมบูรณ์หรือไม่ และมีการคัดแยกเพียงพอหรือไม่ สามารถพิจารณาได้จากเถ้าหนัก

10) ตรวจสอบระบบป้องกันอัคคีภัย เป็นระบบที่มีความจำเป็นเนื่องจากจุดพักขยะมูลฝอยก่อนที่จะป้อนเข้าสู่เตาเผาอาจเกิดก๊าซมีเทนจากการหมักแบบไม่ใช้ออกาศขึ้น (กรณีที่มีปริมาณขยะมูลฝอยมาก) อาจเกิดเพลิงไหม้ได้ง่าย จึงต้องมีการป้องกันและเตรียมการเพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เช่น มีการติดตั้งระบบดับเพลิง มีการเตรียมสารเคมีสำหรับดับเพลิง มีแผนงาน/แนวทางในการเตรียมความพร้อมหากเกิดเพลิงไหม้

4

แบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับการติดตามตรวจสอบ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

4.1 เกณฑ์การประเมินเตาเผาในการจัดการขยะมูลฝอย

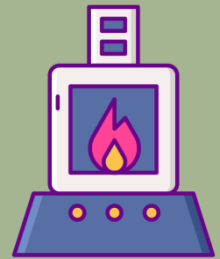
แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ตามขนาดความสามารถในการเผาของเตาเผา ได้แก่

กลุ่มที่ 1

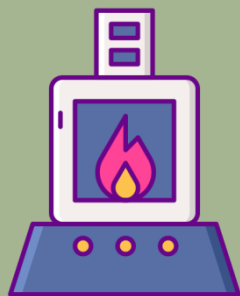
เตาเผาที่มีความสามารถในการเผา ไม่เกิน 125 กิโลกรัมต่อชั่วโมง (ระยะเวลาในการเผาไม่เกิน 8 ชั่วโมง) หรือ
มีความสามารถในการเผา ไม่เกิน 3 ตันต่อวัน (ระยะเวลาในการเผาไม่เกิน 24 ชั่วโมง)

กลุ่มที่ 2

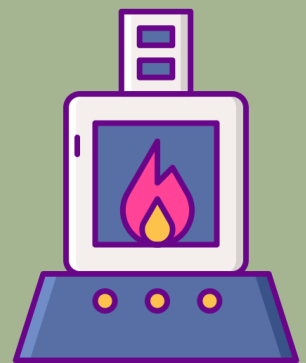
เตาเผาที่มีความสามารถในการเผา มากกว่า 125 กิโลกรัมต่อชั่วโมงขึ้นไป แต่ไม่เกิน 1,250 กิโลกรัมต่อชั่วโมง (ระยะเวลาในการเผาไม่เกิน 8 ชั่วโมง) หรือ
มีความสามารถในการเผา มากกว่า 3 ตันต่อวัน แต่ไม่เกิน 30 ตันต่อวัน (ระยะเวลาในการเผา 24 ชั่วโมง)

กลุ่มที่ 3

เตาเผาที่มีความสามารถในการเผามากกว่า 30 ตันต่อวัน ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 50 ตันต่อวัน (24 ชั่วโมง)

กลุ่มที่ 4

เตาเผาที่มีความสามารถในการเผามากกว่า 50 ตันต่อวัน ขึ้นไป (24 ชั่วโมง)

องค์ประกอบสำคัญที่จำเป็นต้องมี	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	หมายเหตุ
1. ระบบรองรับ รวบรวม เก็บกัก หรือบ่อกักขยะมูลฝอย และการเตรียมขยะมูลฝอยก่อนการเผา					
1.1 มีเครื่องชั่งน้ำหนัก			ต้องมี	ต้องมี	
1.2 มีอาคารรองรับขยะมูลฝอย	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
1.3 มีสถานที่เก็บกักขยะมูลฝอยสำหรับเตาเผาที่ดำเนินการแบบไม่ต่อเนื่อง สามารถรองรับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นได้ไม่น้อยกว่า 3 วัน	ต้องมี	ต้องมี	-	-	
1.4 บ่อกักสำหรับเตาเผาที่ดำเนินการแบบต่อเนื่อง สามารถรองรับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นไม่น้อยกว่า 6 วัน	-	-	ต้องมี	ต้องมี	
1.5 มีระบบควบคุมอากาศเพื่อป้องกันกลิ่นรบกวนไปยังภายนอกอาคาร		ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
1.6 มีระบบรวบรวมน้ำชะขยะมูลฝอย	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
1.7 มีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย อย่างน้อยเป็นประเภทเผาได้และเผาไม่ได้	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
1.8 มีการป้องกันการนำมูลฝอยติดเชื้อและของเสียอันตรายมากำจัดร่วม	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
1.9 มีการลดความชื้น หรือคัดแยกขยะอินทรีย์ก่อนเข้าเตาเผา ให้มีค่าความชื้นร้อยละ 25-35 หรือให้เป็นไปตามข้อกำหนดของเตาเผานั้น ๆ	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
1.10 มีระบบป้องกันอัคคีภัย	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
2. ระบบเตาเผา					
2.1 มีระบบการป้อนขยะมูลฝอยเข้าสู่เตาเผา อาทิ การใช้แรงงานคนในการป้อน หรือการใช้เครื่องจักรกลในการป้อนที่เหมาะสมกับปริมาณขยะมูลฝอย	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
2.2 มีการป้อนขยะมูลฝอยเข้าเตาเผาในปริมาณ หรืออัตราที่เหมาะสม (กิโลกรัมต่อชั่วโมง)	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
2.3 ลักษณะพื้นหรือผนังของเตามีการออกแบบให้อากาศและขยะมูลฝอยสามารถสัมผัสอากาศได้อย่างทั่วถึง	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
2.4 มีการควบคุมการไหล หรือ กระจายตัวของอากาศที่เข้าสู่เผาและที่ใช้ในการเผาไหม้ (อาทิ การไหลตามธรรมชาติ หรือใช้พัดลมดูด/เป่าอากาศ)	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	

องค์ประกอบสำคัญที่จำเป็นต้องมี	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	หมายเหตุ
2.5 มีการควบคุมความดันในห้องเผาให้มีความดันเป็นลบเพื่อป้องกันการรั่วไหลของก๊าซไอเสีย		ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
2.6 มีระยะเวลาของก๊าซไอเสียในห้องเผาสุดท้ายต้องไม่น้อยกว่า 2 วินาที และอุณหภูมิในห้องเผาสุดท้ายต้องมีค่ามากกว่า 850 องศาเซลเซียส	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
2.7 มีหัวเผา (Burner) ในการเพิ่มอุณหภูมิในห้องเผาในกรณีที่อุณหภูมิในห้องเผาไหม้มีค่าต่ำกว่า 850 องศาเซลเซียส หรือกรณีที่ใช้เริ่มต้นการเผา หรือการอุ่นเตาเผา		ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
2.8 มีการอุ่นเตาเผาขยะก่อนการเผาอย่างน้อย 30 - 90 นาที หรือเมื่ออุณหภูมิในห้องเผามีค่าน้อยกว่า 750 องศาเซลเซียส	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
2.9 มีการตรวจวัดและควบคุมอุณหภูมิของเตาเผา	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
2.10 มีการตรวจวัดและควบคุมปริมาณก๊าซออกซิเจน ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์และก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในห้องเผาไหม้		ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
2.11 มีระบบนำเ้าหนักรออกจากเตาเผา	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
2.12 มีระบบการลดอุณหภูมิองเ้าหนักที่ออกจากเตาเผาเพื่อลดและป้องกันการเกิดสารประกอบไดออกซินและฟิวแรน (Dioxins and Furans)			ต้องมี	ต้องมี	
3. ระบบการลดอุณหภูมิและการใช้ประโยชน์ของก๊าซไอเสียจากการเผาไหม้					
3.1 มีระบบการลดอุณหภูมิของก๊าซไอเสียที่ออกจากห้องเผาไหม้ ให้อยู่ในช่วงอุณหภูมิ 200 - 300 องศาเซลเซียส ภายในระยะเวลาอย่างน้อย 5 วินาที เพื่อลดและป้องกันการเกิดสารประกอบไดออกซินและฟิวแรน				ต้องมี	
3.2 มีการนำความร้อนหรือไอเสียมาใช้ประโยชน์ อาทิ นำความร้อนมาอบขยะมูลฝอย อุ่นอากาศเพื่อใช้ในการเผาไหม้ ใช้ในภาคอุตสาหกรรม หรือผลิตเพื่อพลังงานในรูปแบบต่าง ๆ				ต้องมี	
3.3 การนำเ้าหนักมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ผสมคอนกรีต ใช้ทำถนน หรือปรับพื้นที่ เป็นต้น ทั้งนี้ มาตรฐานให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน				ต้องมี	

องค์ประกอบสำคัญที่จำเป็นต้องมี	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	หมายเหตุ
4. ระบบควบคุม บำบัด กำจัดมลพิษ					
4.1 มีการตรวจวัดสารมลพิษของก๊าซจากการเผาไหม้แบบต่อเนื่อง (CEMS)				ต้องมี	
4.2 มีระบบควบคุม หรือกำจัด หรือบำบัดก๊าซที่มีฤทธิ์เป็นกรด เช่น กรดไฮโดรคลอริก (HCl) และ สารประกอบออกไซด์ของซัลเฟอร์ (SO _x)	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
4.3 มีระบบควบคุม หรือบำบัดสารประกอบไดออกซินและฟิวแรน (Dioxins and Furans)		ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
4.4 มีระบบลด หรือบำบัดก๊าซสารประกอบออกไซด์ของไนโตรเจน (NO _x)		ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
4.5 มีระบบการลด/บำบัดฝุ่นละออง	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
4.6 มีระบบควบคุม/บำบัดโลหะหนัก		ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
4.7 มีระบบบำบัดหรือกำจัดน้ำเสีย		ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
4.8 มีการเก็บตัวอย่างและวิเคราะห์ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศและน้ำเสียเป็นไปตามมาตรฐานหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
5. ระบบการบริหารจัดการเตาเผาขยะ					
5.1 มีแผนงานการดูแลและเดินระบบ	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
5.2 แผนการจัดหาและพัฒนาบุคลากรในการดูแลและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
5.3 แผนงบประมาณในการดูแลรักษาและการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	
5.4 แผนรองรับในกรณีฉุกเฉิน รวมทั้งการเยียวยาและฟื้นฟูให้กับประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการดำเนินการ	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	ต้องมี	

5

กฎหมายและอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

- 1) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535
- 2) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 3) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 4) ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย พ.ศ. 2560
- 5) กฎกระทรวง สุลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560
- 6) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดให้เตาเผามูลฝอยเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียออกสู่บรรยากาศ พ.ศ. 2553
- 7) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียจากเตาเผามูลฝอย พ.ศ. 2553
- 8) ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่การออกแบบก่อสร้าง และการจัดการสถานที่กำจัดมูลฝอยโดยเตาเผา พ.ศ. 2560
- 9) ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยด้วยเตาเผาอย่างมีประสิทธิภาพ พ.ศ. 2561
- 10) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ลักษณะและเงื่อนไขการป้องกันการปนเปื้อนของน้ำใต้ดินจากน้ำชะมูลฝอย และการรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำใต้ดินจากสถานที่ฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล พ.ศ. 2560
- 11) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย พ.ศ. 2565
- 12) ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดมาตรฐานน้ำทิ้งที่ระบายออกจากโรงงานอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560
- 13) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดประเภทหรือขนาดของกิจการ และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ขออนุญาตจะต้องดำเนินการก่อนการพิจารณาออกใบอนุญาต พ.ศ. 2561
- 14) ประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เรื่อง มาตรการป้องกัน แก้ไข และติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับผู้ประกอบการผลิตไฟฟ้าที่ใช้ขยะมูลฝอยเป็นเชื้อเพลิงที่มีกำลังผลิตติดตั้งต่ำกว่า 10 เมกะวัตต์ พ.ศ. 2559

15) ประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เรื่อง มาตรการป้องกัน แก้ไข และติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับผู้ประกอบการกิจการผลิตไฟฟ้าที่ใช้ขยะมูลฝอยเป็นเชื้อเพลิงที่มีกำลังผลิตติดตั้งต่ำกว่า 10 เมกะวัตต์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561

16) ประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เรื่อง มาตรการป้องกัน แก้ไข และติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับผู้ประกอบการกิจการผลิตไฟฟ้าที่ใช้ขยะมูลฝอยเป็นเชื้อเพลิงที่มีกำลังผลิตติดตั้งตั้งแต่ 10 เมกะวัตต์ ขึ้นไป พ.ศ. 2559

17) ประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เรื่อง มาตรการป้องกัน แก้ไข และติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับผู้ประกอบการกิจการผลิตไฟฟ้าที่ใช้ขยะมูลฝอยเป็นเชื้อเพลิงที่มีกำลังผลิตติดตั้งตั้งแต่ 10 เมกะวัตต์ ขึ้นไป (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561

18) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ควบคุมกำกับในการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560

19) ประกาศกรมอนามัย เรื่อง กำหนดหน่วยงานจัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ควบคุมกำกับในการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2563

20) ประกาศกรมอนามัย เรื่อง หลักสูตรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ควบคุมกำกับในการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2563

กฎหมายและอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

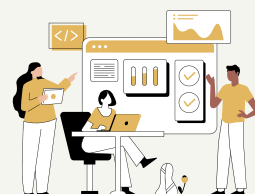

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

คู่มือปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่

ในการติดตามตรวจสอบสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยโดยเตาเผา

กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย
กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงพญาไท
เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400
โทร 02 298 2402 หรือ 2406
Website: www.pcd.go.th